

**(AANVULLENDE INFORMATIE) CONTROLEPROTOCOL
PPS-TOESLAG**

TOT EN MET TOESLAGJAAR 2023

***AANWIJZINGEN VOOR DE CONTROLE VAN
KOSTENVERANTWOORDINGEN INZAKE DE PPS-TOESLAG
REGELING***

Inhoudsopgave

1.	<u>INLEIDING</u>	<u>3</u>
1.1	ACHTERGROND EN DOEL VAN DIT DOCUMENT	3
1.2	VERANTWOORDING	4
2.	<u>REGELGEVING</u>	<u>5</u>
2.1	SUBSIDIEREGELINGEN EN -VOORWAARDEN.....	5
2.2	SAMENVATTING SUBSIDIEREGELINGEN EN -VOORWAARDEN.....	5
2.2.1	REGELING NATIONALE EZK- EN LNV-SUBSIDIES	5
2.2.2	KADERBESLUIT NATIONALE EZK- EN LNV-SUBSIDIES.....	6
2.2.3	O&O&I KADERREGELING	9
2.2.4	INTERPRETATIES VAN DE REGELGEVING.....	9
3.	<u>INSTRUCTIES BIJ CONTROLE AANWENDING PPS-TOESLAG.....</u>	<u>10</u>
3.1	REIKWIJDTE VAN DE CONTROLEVERKLARING.....	10
3.2	CONTROLEAANPAK VAN DE ACCOUNTANT	10
3.3	BETROUWBAARHEID EN MATERIALITEIT CONTROLEVERKLARING.....	11
3.4	BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN	12
4.	<u>RAPPORTAGES BIJ CONTROLE AANWENDING PPS-TOESLAG.....</u>	<u>15</u>
4.1	RAPPORT VAN FEITELIJKE BEVINDINGEN INZAKE DE GEHANTEERDE INTEGRALE KOSTENSYSTEMATIEK (IKS)	15
4.2	OORDEEL VAN DE ACCOUNTANT	15
4.3	CONTROLEMEMO	15

Bijlagen:

1. Contactinformatie LSH-TKI
2. Model controleverklaring
3. Voorkeursmodellen kostenverantwoording overzicht
4. Model directieverklaring
5. O&O&I-kaderregeling & PPS-regeling & Kaderbesluit
6. Controleprotocol Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en doel van dit document

De PPS-toeslag is in het leven geroepen in het kader van het Topsectorenbeleid van het kabinet. Met investeringen wil het kabinet het verdienvermogen van topsectoren volop benutten en de Nederlandse concurrentiekracht en economie versterken. Het beheer van de toeslag ligt in handen van de Minister van Economische Zaken. Door het Ministerie van Economische Zaken is een subsidie verstrekt in het kader van haar beleid gericht op het stimuleren van onderzoek en innovatie, op grond van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie).

Voor u ligt aanvullende informatie op het controleprotocol met betrekking tot de PPS-regeling. Het TKI is verantwoordelijk voor de distributie van PPS-toeslag aan organisaties die de PPS-toeslag aanwenden voor samenwerkingsprojecten en innovatie-activiteiten in overeenstemming met de regeling.

Aan het einde van de aanwendingsperiode dient eenieder die PPS-toeslag inzet verantwoordelijkheid af te leggen over de aanwending van de PPS-toeslag. Bij deze verantwoording dient een controleverklaring gevoegd te worden in overeenstemming met het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie). Aan het einde van de looptijd zal het TKI verantwoording afleggen aan de subsidieverstrekker middels het formulier 'Aanvraag vaststelling Toeslag'. Bij dit vaststellingsformulier dient eveneens een controleverklaring verstrekt te worden door de accountant van het TKI.

Om haar verantwoordelijkheid voor de aanwending van de PPS-toeslag te kunnen nemen, verstrekt het TKI bij het toekennen van de PPS-toeslag deze aanvullende informatie. Deze aanvullende informatie is bedoeld ter ondersteuning van de controle van de aanvraag tot subsidievaststelling door de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend. Daarnaast dient deze informatie ter ondersteuning van het opstellen van de kostenverantwoording door de organisaties inzake de aanwending van de PPS-toeslag. Dit document is deels ontleend aan het Controleprotocol Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (zie bijlage 6) en dient als aanvulling op dit controleprotocol. Het Controleprotocol Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies dient in zijn geheel gevolgd te worden (gegeven in bijlage 6).

Het TKI heeft in dit kader belang bij een goede uitvoering van de accountantscontrole op de kostenverantwoording voor de onderbouwing van de aanwending van PPS-toeslag door de subsidieontvangers die PPS-toeslag hebben aangewend welke zij verkregen hebben via het TKI. Deze controle vormt immers de basis voor de definitieve afrekening van gelden waarover het TKI verantwoording aflegt. Ten aanzien van de accountantscontrole zijn twee aspecten hierbij met name van belang:

- Accountants hanteren uniforme toleranties en gewenste zekerheden voor hun controle, aansluitend op de hiervoor bij het Rijk gemaakte afspraken;
- Accountants besteden bij de controle en oordeelsvorming voldoende aandacht aan de specifieke eisen welke gesteld zijn in de wet- en regelgeving (waaronder de subsidieregeling en andere van toepassing zijnde wetten en regels), zodat de financiële rechtmatigheid* van de bestedingen van de PPS-toeslag is gewaarborgd.

* Financiële rechtmatigheid: een financiële transactie is in overeenstemming met de in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving opgenomen bepalingen die de uitkomst van die financiële transactie beïnvloeden.

Om te waarborgen dat bovengenoemde belangen in voldoende mate tot uitdrukking komen, worden in deze aanvullende informatie aanwijzingen voor de uitvoering van de controle door externe accountants verstrekt. Deze aanwijzingen omvatten onder andere informatie over de reikwijdte en de intensiteit van de controle aan de accountant die is belast met de controle van de kostenverantwoordingen door de subsidieontvanger die PPS-toeslag heeft aangewend welke zij verkregen hebben via het TKI. De controle kan worden uitgevoerd door een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

1.2 Verantwoording

Het TKI dient binnen 13 weken na afloop van de periode waarin de PPS-toeslag over een bepaald programmajaar kan worden aangewend een "Aanvraag vaststelling Toeslag" in te dienen bij de subsidieverstrekker. De aanwendingsperiode bedraagt 5 jaar en gaat in op het moment van dagtekening van het besluit tot verlening PPS-toeslag voor het PPS-programma, die het TKI van de subsidieverstrekker heeft ontvangen.

De "Aanvraag vaststelling toeslag" dient vergezeld te gaan van een controleverklaring wanneer de PPS- toeslag meer dan € 125.000 bedraagt. De controleverklaring dient te worden afgegeven door een registeraccountant (RA) of een accountants-administratieconsulent (AA). De toeslagvaststelling volgt het regime uit het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies. Het TKI zal als geheel één eindverantwoording afleggen en één controleverklaring overleggen aan de subsidiegever voor het totaalbedrag aan ontvangen PPS-toeslag over een bepaald toeslagprogramma.

Hiervoor is het noodzakelijk dat elke ontvanger van PPS-toeslag die, binnen het TKI over één enkel programma, meer dan € 125.000 aan toeslag heeft ontvangen, een accountantscontrole laat uitvoeren en een controleverklaring aan het TKI aanlevert. De ontvanger van PPS-toeslag stuurt de controleverklaring uiterlijk 8 weken na afloop van de periode waarin de PPS-toeslag kan worden aangewend aan het TKI.

2. Regelgeving

In hoofdstuk 2 'Regelgeving' worden de regelingen en voorwaarden die van toepassing zijn op de projecten en de daarbij horende controles uiteengezet. Tevens wordt een samenvatting gegeven van deze regelingen.

2.1 Subsidieregelingen en -voorwaarden

In de subsidieverleningsbrief zijn de belangrijkste voorwaarden voor subsidieverlening verwoord. Afhankelijk van het TKI-jaar waarover verantwoording wordt afgelegd kunnen de voorwaarden wijzigen. De subsidieverleningsbrief is daarbij altijd leidend. De volgende specifieke verplichting wordt gesteld:

"U dient de opgevoerde kosten van samenwerkingsprojecten waarvoor de PPS-toeslag wordt aangewend te berekenen volgens de standaardmethoden zoals beschreven in de artikelen 10 tot en met 14 van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies. De kosten worden in aanmerking genomen zonder omzetbelasting, indien de subsidieontvanger die de kosten heeft gemaakt, omzetbelasting in aftrek kan brengen."

Op basis van het bovenstaande wordt het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies van toepassing verklaard.

De subsidieregelingen en -voorwaarden die van toepassing zijn op de projecten en de daarbij horende controles zijn:

1. Regeling Nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie)
Voor de laatste update van de PPS-innovatie regeling, zie deze link: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035474/2023-10-11/>
2. Kaderbesluit Nationale EZK- en LNV-subsidies
Voor de laatste update over het Kaderbesluit, zie onderstaande link: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0024796/2021-03-09>
3. O&O&I-kaderregeling
De Onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I) kaderregeling kan worden geraadpleegd via onderstaande link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52014XC0627%2801%29&rid=7>

2.2 Samenvatting subsidieregelingen en -voorwaarden

2.2.1 Regeling Nationale EZK- en LNV-subsidies

In deze paragraaf zijn de meest relevante bepalingen opgenomen van de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie). Deze paragraaf kan niet de plaats innemen van de regeling zelf. De accountant dient grondig kennis te nemen van de tekst van de regeling. De PPS-toeslag kan worden ingezet voor samenwerkingsprojecten en innovatie-activiteiten en daarbij cumuleren met andere overheidsmiddelen tot voorgeschreven maxima.

Samenwerkingsprojecten

De ontvanger van PPS- toeslag kan de PPS-toeslag zodanig aanwenden dat het totale bedrag aan steun dat voor een samenwerkingsproject beschikbaar is niet meer bedraagt dan:

- 100% van de subsidiabele kosten voor zover deze betrekking hebben op fundamenteel onderzoek;
- 50% van de subsidiabele kosten voor zover deze betrekking hebben op industrieel onderzoek; en
- 25% van de subsidiabele kosten voor zover deze betrekking hebben op experimentele ontwikkeling.

De definitie van samenwerkingsprojecten volgens de PPS-regeling is als volgt:

- a. Een project dat in daadwerkelijke samenwerking plaatsvindt;
- b. Een project dat door minimaal twee deelnemers waaronder een onderzoeksorganisatie en een ondernemer wordt uitgevoerd, en;
- c. Bestaat uit fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek, experimentele ontwikkeling of een combinatie daarvan.

Innovatieactiviteiten (toeslagjaar 2014-2023)

Ondersteunende activiteiten, gericht op het betrekken van MKB-ondernemers bij een samenwerkingsproject of het stimuleren van de valorisatie van de kennis op het terrein van het TKI- programma, bestaande uit:

- Netwerkactiviteiten, bestaande uit voor ieder openstaande masterclasses, workshops, conferenties of het delen of uitwisselen van informatie via een website om kennisdeling en het netwerken tussen MKB-ondernemers te bevorderen, of;
- Innovatieadviesdiensten, uitgezonderd opleiding, verstrekt aan een MKB-ondernemer door een innovatiemakelaar.

Administratie

De ontvanger van PPS-toeslag draagt zorg voor een administratie:

- waaruit op eenvoudige en duidelijke wijze kan worden afgeleid of en hoe de PPS- programmatoeslag wordt aangewend voor het uitvoeren van de in het TKI-programma opgenomen samenwerkingsprojecten en voor innovatieactiviteiten;
- waaruit op eenvoudige wijze kennis genomen kan worden van de samenwerkingsovereenkomsten voor de projecten waarvoor de PPS-programmatoeslag wordt aangewend, en van de private bijdragen of inzet in natura die op basis van die overeenkomst verschuldigd zijn, en;
- waarin de wijze wordt vastgelegd waarop deelnemers aan samenwerkingsprojecten waarvoor PPS-programmatoeslag wordt aangewend, omgaan met intellectueel eigendom dat voorkomt uit deze projecten.

De PPS-toeslag kan op nihil worden vastgesteld indien de administratie geheel of gedeeltelijk ontbreekt c.q. niet voldoet aan de voorwaarden zoals hiervoor weergegeven.

2.2.2 Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies

In deze paragraaf zijn de belangrijkste bepalingen van hoofdstuk 4 en specifiek de artikelen 10 tot en met 14 van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies opgenomen. Deze paragraaf kan niet de plaats innemen van het Kaderbesluit zelf. De accountant dient grondig kennis te nemen van de tekst van het Kaderbesluit.

Artikel 10 van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies gaat in op kosten die voor subsidie in

aanmerking komen. In dit artikel zijn bepalingen opgenomen als dat kosten direct verbonden moeten zijn met de activiteit, dat kosten niet gemaakt mogen zijn voor indiening van de aanvraag en dat de eventuele restwaarde van specifiek voor de subsidiabele activiteiten aangeschafte apparatuur geen deel mogen uitmaken van de subsidiabele kosten.

Artikel 11 gaat in op de standaardmethoden voor de berekening van subsidiabele kosten. Het artikel onderscheidt in lid 1 feitelijk drie standaardmethoden:

- a. De integrale kostensystematiek;
- b. De loonkosten plus vaste-opslag systematiek;
- c. De vaste-uurtarief systematiek.

In de overige leden van dit artikel wordt ingegaan op aantallen direct productieve uren indien dit niet zou blijken uit de methode (1.650 uur) en op de voorwaarde dat de kosten van aangeschafte apparatuur en verbruikte materialen en hulpmiddelen dienen te worden berekend op basis van historische aanschafprijzen.

Op de integrale kostensystematiek is Artikel 12 van het Kaderbesluit van toepassing. Lid 4 van dit artikel schrijft een rapport van feitelijke bevindingen inzake de toegepaste integrale kostensystematiek voor. Een dergelijk rapport wordt opgesteld door een accountant en rapporteert over de methodiek van kostenberekening die een organisatie wil hanteren voor subsidieprojecten van de Nederlandse overheid (waar van toepassing). RVO dient de methodiek goed te keuren en dit mede te delen aan de betreffende organisatie. In geval van toepassing van IKS onderzoekt en bevestigt de accountant van de organisatie dat goedkeuring van de IKS heeft plaatsgevonden door RVO.

Op de loonkosten plus vaste-opslag systematiek is Artikel 13 van het Kaderbesluit van toepassing.

Op de vaste-uurtarief systematiek is Artikel 14 van het Kaderbesluit van toepassing.

Personeelskosten

De personeelskosten dienen te worden berekend middels een van de bovenstaande kostensystematieken. Met betrekking tot de PPS-toeslag regeling zijn de volgende bepalingen van toepassing voor het bepalen van de personeelskosten middels een van deze systematieken.

Integrale kostensystematiek - IKS

De personeelskosten dienen te worden gedeclareerd aan de hand van een uurtarief. Dit uurtarief dient te worden berekend op basis van de directe en indirecte personeelskosten gedeeld door het aantal productieve uren. Indien het aantal direct productieve uren niet bekend is, wordt het aantal direct productieve uren voor een fulltime dienstverband gesteld op 1.650 uur per jaar. Bij gebruikmaking van de integrale kostensystematiek is toestemming van het RVO vereist. Bij goedkeuring krijgt men een brief van RVO waarin staat dat de systematiek gebruikt mag gaan worden. De tarieven dienen jaarlijks te worden gemeld aan RVO. Van belang bij de gewijzigde tarieven is dat de methodiek ongewijzigd is gebleven en slechts de 'getallen' zijn aangepast en geactualiseerd.

Loonkosten plus vaste-opslag systematiek

De subsidiabele kosten dienen te worden gedeclareerd door de directe loonkosten per uur te vermenigvuldigen met het aantal directe uren dat deze personen gemaakt hebben, vermeerderd met een vaste opslag van 50%. Deze opslag over de directe loonkosten is als vergoeding voor de indirecte of overheadkosten van de organisatie.

Directe loonkosten zijn:

- Brutoloon volgens salaristabel behorend bij CAO (schaal/trede) of de individuele arbeidsovereenkomst
- Vakantie-uitkering
- Niet van winstafhankelijke eindejaarsuitkering / 13^e maand
- Werkgeverslasten:
 1. Werkgeversdeel pensioenpremie
 2. WW-premie
 3. WAI/WAO-premie
 4. Bijdrage Zorgverzekeringswet (ZVW)
- Overige werkgeverspremies voor werkloosheids- en ziektekostenuitkeringen

Vast-uurtarief systematiek

De subsidiabele personeelskosten dienen te worden gedeclareerd door het aantal directe uren dat deze personen gemaakt hebben te vermenigvuldigen met een vast uurtarief van € 60.

Gebruik materialen

Materiaalkosten dienen tegen historische aanschaffingsprijzen te worden opgevoerd.

Gebruik apparatuur

De afschrijvingskosten van aangeschafte machines en het gebruik van bestaande machines en apparatuur dienen te worden gedeclareerd op basis van de historische aanschafwaarde. Afschrijvingskosten van apparatuur dienen lineair berekend te worden als fractie van de aanschafprijs op basis van bedrijfseconomische grondslagen en normen, met een minimale afschrijvingstermijn van vijf jaar. De eventuele restwaarde van specifiek voor de subsidiabele activiteiten aangeschafte apparatuur maakt geen deel uit van de subsidiabele kosten.

Indien de machines en apparatuur worden geleased, dienen de leasetermijnen, met uitzondering van de financieringskosten, opgevoerd te worden.

Indien van bestaande machines en apparatuur gebruik wordt gemaakt, dienen de afschrijvingskosten naar evenredigheid van de tijd toegerekend te worden.

Aan derden verschuldigde kosten

Onder kosten aan derden vallen de directe projectkosten, waarvoor u facturen van anderen ontvangt en in uw administratie bewaart. Het kan bijvoorbeeld gaan om kosten voor uitbesteding van een deel van het project, of om kosten van voor het project geleverde materialen of diensten.

Overige relevante bepalingen

Elke subsidie/subsidie ontvanger voert een administratie die zodanig is ingericht, dat daaruit te allen tijde op eenvoudige en duidelijke wijze alle projectkosten kunnen worden afgelezen. Dit omvat eveneens de urenregistratie per persoon en de berekening van het uurtarief. De administratie wordt tot vijf jaar na de datum van de beschikking tot subsidievestiging bewaard.

Kosten mogen alleen inclusief omzetbelasting ten laste van de subsidie worden gebracht als de instelling deze omzetbelasting niet in aftrek kan brengen.

Winstopslagen bij transacties binnen een groep worden alleen in aanmerking genomen voor zover het gebruikelijk is die winstopslagen ook bij soortgelijke transacties buiten de groep in rekening te brengen.

2.2.3 O&O&I Kaderregeling

Als decentrale overheden ondernemingen subsidiëren om innovatie en de kenniseconomie te stimuleren, komen zij in aanraking met staatssteunregels voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I). Staatssteun voor O&O&I is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt als deze aan bepaalde voorwaarden voldoet. Deze voorwaarden zijn onder anderen opgenomen in de Kaderregeling O&O&I.

De Kaderregeling verstaat onder innovatie het proces waarbij kennis en technologie, niet zonder risico, worden samengebracht met het benutten van marktkansen voor nieuwe of betere producten, diensten en zakelijke processen ten opzichte van wat al op de markt beschikbaar is. De Kaderregeling maakt onderscheid tussen drie soorten onderzoek; fundamenteel onderzoek (experimenteel of theoretisch onderzoek zonder beoogde praktische toepassing van de verworven kennis), industrieel onderzoek (gericht op kennis die gebruikt kan worden voor de ontwikkeling van nieuwe of verbetering van bestaande producten) en experimentele ontwikkeling (het gebruik van bestaande kennis in ontwikkeling van nieuwe producten of diensten).

Bevordering van O&O&I is een belangrijke doelstelling van het EU-beleid (art. 179 t/m 190 VWEU). Om de wereldwijde concurrentie aan te kunnen, moeten Europese ondernemingen meer in O&O&I investeren. De Europese Commissie benadrukt dat concurrerende markten zelfstandig de meest doelmatige resultaten op het gebied van O&O&I zouden moeten opleveren. Als dit niet het geval is, kunnen steunmaatregelen van decentrale overheden uitkomst bieden.

2.2.4 Interpretaties van de regelgeving

Zoals hierboven uiteengezet zijn het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie) van toepassing. Deze regelgeving schrijft voor welke projectkosten subsidiabel zijn zonder daarbij altijd in detail te treden. Deze paragrafen kunnen niet de plaats innemen van de regeling zelf. De accountant dient grondig kennis te nemen van de tekst van de regeling en het kaderbesluit.

Wanneer er sprake is van vragen ten aanzien van de interpretatie van de regelgeving bij de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend of de accountant, wordt laatstgenoemde verzocht hiervan melding te maken bij het TKI. Het TKI zal een standpunt innemen hoe om te gaan met de specifieke kwestie. Dit standpunt zal vervolgens naar alle ontvangers van PPS-toeslag worden gecommuniceerd in de vorm van aanvullende aanwijzingen of een wijziging in deze aanvullende informatie.

3. Instructies bij controle aanwending PPS-toeslag

Elke ontvanger van PPS-toeslag, die over één enkel programma meer dan € 125.000 aan toeslag ontvangt, dient binnen 8 weken na afloop van de aanwendingsperiode een accountantscontrole te laten uitvoeren en een controleverklaring aan het TKI aan te leveren. Hierna volgen instructies voor deze controle. Als basis van de controleverklaring wordt de meest actuele NBA-voorbeeldtekst gehanteerd van het model van de controleverklaring: *Handleiding Regelgeving Accountancy, deel 3, sectie II, hoofdstuk 10.3: 'Controleverklaring bij een subsidie declaratie in de (semi)publieke sector'* (Zie bijlage 2 voor de versie van 12 april 2024).

In deze paragraaf volgt een samenvatting van het controle protocol gegeven in de regeling en (aanvullende) instructies voor het uitvoeren van deze controle. Deze paragraaf kan niet de plaats innemen van het controleprotocol in de regeling zelf. De accountant dient grondig kennis te nemen van de tekst van de regeling.

Voor decentrale overheden en onderwijsinstellingen hanteert RVO specifieke financiële verantwoordingsregels. Zij kunnen gebruik maken van de Sisa verantwoordingswijze (Single information single audit), waarmee voor hen de verantwoording- en controlelasten verminderen. Sisa voor onderwijsinstellingen houdt in dat de universiteiten, universitair medische centra en hbo- instellingen alle rijkssubsidies mogen verantwoorden via een bijlage bij de jaarrekening (FSR), waarover een aparte controleverklaring wordt afgegeven. Voor de subsidie vaststelling betekent dit dat de verplichte controleverklaring aan het einde van het project vervalt als een project wordt opgenomen in deze bijlage bij de jaarrekening. In overleg met RVO is bepaald dat deze verantwoordingsregels toegepast kunnen worden op de aanwending van de PPS-toeslag mits er over alle aanwendingsjaren een Sisa verklaring aanwezig is.

Een ontvanger van PPS-toeslag die over één enkel programma minder dan € 125.000 aan toeslag ontvangt, dient een bestuursverklaring (ook wel directieverklaring genoemd) af te geven. Dit is een document vanuit de financieringsontvanger waarin het bestuur in formele zin haar fiat geeft aan de verstrekte gegevens. Een model bestuursverklaring is te vinden in bijlage 4.

3.1 Reikwijdte van de controleverklaring

De accountant controleert of de aanvraag tot subsidie vaststelling voldoet aan de volgende eisen:

- de in aanmerking genomen kosten zijn in overeenstemming met het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie);
- de gemaakte kosten zijn rechtstreeks toe te rekenen aan het samenwerkingsproject en/of de innovatie-activiteiten ter zake waarvan subsidie is verleend;
- in het geval van samenwerkingsprojecten, voldoen deze projecten aan de voorwaarden van de regeling;
- de kosten hebben betrekking op de periode waarover wordt gerapporteerd en voor rekening komen van de subsidieontvanger;
- de bij de controle verstrekte informatie over het al dan niet in aftrek kunnen brengen van de BTW is juist.

3.2 Controleaanpak van de accountant

De controle moet voldoen aan de controlestandaarden die onderdeel zijn van de nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS), die door de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van

Accountants (NBA) zijn vastgesteld. Voor de controle van aanbestedende diensten geldt dat bij aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen voor de financiële rechtmatigheid van de in het financieel verslag opgenomen kosten de in dit protocol opgenomen goedkeuringstoleranties worden gehanteerd.

Bij de uitvoering van de controle stelt de accountant vast dat:

- a. in het financieel verslag:
 1. geen kosten als subsidiabel zijn opgenomen die niet voor subsidie in aanmerking komen op grond van het toetsingskader in de beschikking tot subsidieverlening;
 2. uitsluitend kosten als subsidiabel zijn opgenomen die zijn gemaakt binnen de subsidiabele periode en voor rekening komen van de subsidieontvanger;
- b. de subsidieontvanger opgave doet van alle opbrengsten, waaronder subsidies, waarmee het programma/de activiteit waarop de subsidie betrekking heeft, mede is gefinancierd;
- c. ingeval de subsidie strekt tot uitvoering van een project, kosten en opbrengsten aantoonbaar zijn gemaakt in het kader van de uitvoering van het projectplan en in overeenstemming met de bijbehorende projectbegroting waarop de beschikking tot subsidieverlening betrekking heeft.

De accountant dient zorg te dragen voor een adequate controledocumentatie, waaruit blijkt dat de werkzaamheden conform het controleplan zijn uitgevoerd, wat de uitkomsten van de controle zijn en dat deze zijn beoordeeld door de eindverantwoordelijke accountant.

3.3 Betrouwbaarheid en materialiteit controleverklaring

Bij zijn oordeelsvorming over de naleving van de subsidievoorwaarden streeft de accountant naar een redelijke mate van zekerheid. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, moet uitgegaan worden van een betrouwbaarheid van 95 procent.

Een controleverklaring met een goedkeurende strekking impliceert dat, gegeven eerdergenoemde betrouwbaarheid, de som van de afwijking en de onzekerheid niet groter is dan twee procent van het totaalbedrag aan subsidiabele kosten dat in het financieel verslag wordt verantwoord. De hierna vermelde goedkeuringstoleranties zijn in dit kader van toepassing voor de bepaling van de strekking van de af te geven controleverklaring.

Materialiteitstabel	Goedkeurende controleverklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding/ Afkeurende verklaring
Fouten (afwijkingen) in het financieel verslag en onzekerheden in de controle	$\leq 2\%$	$> 2\%$ en $\leq 4\%$	$> 4\%$

Van een afwijking in de verantwoording is sprake indien naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek is gebleken dat een (gedeelte van een) post niet voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Afwijkingen van wet- en regelgeving worden in absolute zin opgevat; saldering van afwijkingen is daarom niet toegestaan.

Er is sprake van het niet in staat zijn om voldoende en/of geschikte controle-informatie te verkrijgen wanneer op basis van de beschikbare controle-informatie niet kan worden vastgesteld of een (gedeelte van een) post voldoet aan de eisen in de geldende wet- en regelgeving.

Bij de accountantscontrole geconstateerde afwijkingen dienen voor zover mogelijk gecorrigeerd te worden. Niet gecorrigeerde afwijkingen leiden, indien materieel, tot een aangepast oordeel. Tevens dient u het TKI te informeren over alle geconstateerde, niet-gecorrigeerde afwijkingen.

3.4 Bijzondere aandachtspunten

De accountant dient tijdens de uitvoering van de controle bijzondere aandacht te schenken aan de volgende controle-items:

1. Financiële rechtmatigheid
2. Administratieve organisatie
3. Urenverantwoordingen personeel
4. Uurtarieven personeel
5. Afschrijving apparatuur en machines
6. Accountantskosten
7. Opbrengsten
8. Omzetbelasting
9. Matching/In-kind bijdragen
10. Formulier Kostenverantwoording
11. Rapportagetermijnen
12. Reviewbeleid van het Ministerie

Financiële rechtmatigheid

Een financiële transactie is in overeenstemming met de in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving opgenomen bepalingen die de uitkomst van die financiële transactie beïnvloeden.

Administratieve organisatie

De accountant stelt vast dat de elementaire beginselen van goed intern financieel beheer binnen de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend worden nageleefd. Hiertoe controleert de accountant of de subsidieontvanger die PPS-toeslag heeft aangewend procedures in het leven heeft geroepen om te waarborgen dat aan de geldende subsidievoorwaarden en voorschriften wordt voldaan en de accountant toetst eveneens of deze procedures worden gevolgd en of dit geleid heeft tot naleving van de subsidievoorwaarden.

De procedures dienen te zijn vastgelegd in een beschrijving van de administratieve organisatie. Deze administratieve organisatie moet waarborgen dat kosten juist en volledig worden toegerekend aan projecten (verschuivingsgevaar).

De accountant neemt kennis van de wijze waarop de kostenverantwoordingen tot stand komen. Tevens controleert de accountant of de gedeclareerde kosten zijn ontleend aan een goed functionerende (project)administratie.

Specifiek stelt de accountant vast dat de inrichting van de administratie dusdanig is dat blijkt voor welke samenwerkingsprojecten en voor welk type innovatie-activiteiten de toeslag is aangewend.

Urenverantwoording personeel

Ten aanzien van gedeclareerde loonkosten geldt dat een urenverantwoording per werknemer aanwezig dient te zijn. Aanbevelenswaardig is een sluitende tijdsregistratie, maar minimaal een urenadministratie voor het project. De accountant toetst of de opgevoerde loonkosten van personeel zijn onderbouwd aan de hand van urenregistraties overeenkomstig de subsidievoorwaarden.

Uurtarieven personeel

De accountant toetst of de gehanteerde uurtarieven van het personeel zijn berekend overeenkomstig de geldende voorschriften van hoofdstuk 4 en specifiek artikelen 10 tot en met 14 van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies. Tevens rapporteert de accountant omtrent de integrale kostensystematiek middels een rapport van feitelijke bevindingen zoals voorgeschreven in het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie). Bij gebruikmaking van de integrale kostensystematiek stelt de accountant vast dat hiervoor goedkeuring van RVO is gekregen.

Afschrijving apparatuur en machines

De accountant toetst de berekende afschrijving aan de historische aanschafprijs, de restwaarde, de minimale afschrijvingstermijn van 5 jaar, en het gebruik ten behoeve van het project.

Tevens controleert de accountant of er geen kosten worden opgevoerd voor gebruik van apparatuur en machines welke mogelijk middels de subsidie zullen worden of reeds zijn vergoed c.q. toetst dit aan de hand van de bepalingen ten aanzien van cumuleren met andere overheidsmiddelen tot voorgeschreven maxima.

Een machine en/of apparatuur die gedurende de looptijd is aangeschaft en zodanig aangepast is dat er een andere (gemodificeerde) machine ontstaat die buiten het PPS-programma geen enkele waarde meer vertegenwoordigt, kan volledig ten laste van het project worden gebracht. Specifiek aandacht voor mogelijk misbruik van deze bepaling (bijvoorbeeld: dat een machine een paar maanden voor einddatum van het project wordt aangeschaft etc.).

Accountantskosten

Accountantskosten zijn in geen geval aan te merken als subsidiabele kosten. Dit geldt zowel voor de kosten van de controle van kostenverantwoordingen als voor eventuele kosten gemaakt door de accountant in het kader van een review door de Auditdienst van het Ministerie (zie verderop).

Opbrengsten

De accountant toetst of mogelijke opbrengsten die gegenereerd worden met het project in mindering worden gebracht op de op te voeren projectkosten. Vermeld dient te worden dat de spelregels inzake cumulatie – samenloop van subsidies van toepassing zijn. Het komt soms voor dat een project gebruik maakt van meerdere subsidiebronnen. De van toepassing zijnde regelgeving beperkt de mogelijkheid van het stapelen van subsidies. Het te verlenen subsidiebedrag plus eventueel andere subsidies mag niet hoger zijn dan het maximale subsidiebedrag van de subsidieregeling.

Voorbeeld

Op basis van € 800.000 aan subsidiabele kosten en 50% subsidie, zou een subsidiebedrag van € 400.000 worden verleend. Maar de provincie verstrekt al € 100.000 voor hetzelfde project. Het te verlenen subsidiebedrag wordt verlaagd tot € 300.000.

Fiscale stimuleringsregelingen zoals WBSO en EIA worden niet als subsidie gezien en tellen in principe niet mee bij cumulatie.

Omzetbelasting

De accountant stelt vast dat geen omzetbelasting is gedeclareerd die de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend als voorbelasting in aftrek kan brengen.

Matching

De accountant vraagt op indien er matching (door een derde partij) plaatsvindt van betreffende partijen een schriftelijke bevestiging met de beschrijving en waardering van de bijdrage in kind. De accountant stelt vast dat deze kosten ook daadwerkelijk door de derde partij zijn gemaakt. De organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend vraagt minimaal een directieverklaring (ook wel directieverklaring/bestuursverklaring genoemd) op bij partijen die geen PPS-toeslag krijgen, maar wel in-kind inzet leveren aan een met PPS- toeslag gefinancierd samenwerkingsproject. De accountant kan op deze verklaring steunen in zijn oordeel aangaande de bijdragen in-kind van derde partijen. Voor de verantwoording geldt derhalve dat het in gevallen zoals hierboven beschreven voldoende is om de gemaakte kosten te ondersteunen door een directieverklaring. Deze directieverklaring is een document vanuit de partij die een bijdrage in kind heeft geleverd waarin het bestuur/de directie haar fiat geeft aan de verstrekte gegevens. Een model directieverklaring dat voldoet aan de normen van RVO is opgenomen in bijlage 4 van dit controleprotocol.

Formulier Kostenverantwoording

De accountant sluit de 'Kostenverantwoording' aan met de financiële administratie en/of projectadministratie.

Rapportagetermijn

De ontvanger van PPS-toeslag rapporteert uiterlijk 8 weken na afloop van de periode waarin de PPS- toeslag over een bepaald jaar kan worden aangewend aan het TKI.

Reviewbeleid van het Ministerie

De Auditdienst van het Rijk (ADR) kan een review uitvoeren op de uitgevoerde accountantscontrole inzake deze subsidie. De accountant, die de controle uitvoert, verstrekt de Auditdienst desgevraagd alle inlichtingen en bescheiden. De eventuele extra kosten van deze accountant in verband met de review zijn niet voor rekening van het Rijk.

4. Rapportages bij controle aanwending PPS-toeslag

De accountant van de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend wordt verzocht de volgende rapportages te verzorgen:

- Controleverklaring (zie bijlage 2) met bijbehorend gewaarmerkt formulier 'Kostenverantwoording' - zie modellen in bijlage 3;
- Controlememo (zie paragraaf 4.3).

Tevens is indien van toepassing het Rapport van feitelijke bevindingen inzake de gehanteerde Integrale Kostensystematiek (IKS) van belang.

Het volledig aanleveren van de juiste rapportages is noodzakelijk voor het efficiënte verloop van het controle proces. Uiterlijk 8 weken na afloop van de periode waarin de PPS-toeslag kan worden aangewend zendt de organisatie de PPS-toeslag heeft ontvangen de benodigde rapportages schriftelijk (of per e-mail) en gewaarmerkt aan het TKI.

4.1 Rapport van feitelijke bevindingen inzake de gehanteerde Integrale Kostensystematiek (IKS)

Iedere organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend die de Integrale Kostensystematiek (IKS) wenst toe te passen dient een Formulier Eigen verklaring Integrale Kostensystematiek ter goedkeuring voor te leggen aan RVO. De Eigen verklaring toetst dezelfde punten als het protocol voor het rapport van feitelijke bevindingen over de uitkomst van het onderzoek van een accountant betreffende de door de subsidieontvanger gehanteerde Integrale Kostensystematiek. Een kopie van de goedkeuring hiervan door RVO dient bij de controleverklaring gevoegd te worden.

4.2 Oordeel van de accountant

De organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend zendt uiterlijk 8 weken na afloop van de periode waarin de PPS-toeslag kan worden aangewend de door de accountant gecontroleerde 'Kostenverantwoording' voorzien van een controleverklaring naar het TKI. Een model van de controleverklaring is opgenomen als bijlage 2 in dit protocol. Enkele voorkeursmodellen voor de kostenverantwoording zijn opgenomen als bijlage 3 van dit protocol. Als basis van de controleverklaring wordt de meest actuele NBA-voorbeeldtekst gehanteerd van het model uit *Handleiding Regelgeving Accountancy, deel 3, sectie II, hoofdstuk 10.3: 'Controleverklaring bij een subsidie declaratie in de (semi)publieke sector'*. Bijlage 2 geeft de versie van 12 april 2024.

4.3 Controlememo

Wanneer er geen sprake is van een positief oordeel, zendt de accountant van de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend een controlememo aan het TKI. Ook dit uiterlijk 8 weken na afloop van de periode waarin de PPS-toeslag kan worden aangewend. Hierin dient het volgende in ieder geval opgenomen te zijn:

- Een beschrijving van de projectadministratie en/of financiële administratie;
- Controleaanpak (systeemgericht versus gegevensgericht en afwegingen) en risico-inschatting;
- De gehanteerde materialiteit;
- Gehanteerde methode, waarin wordt aangegeven of de integrale kostensystematiek, de loonkosten plus vaste-opslag systematiek, of de vaste-uurtarief systematiek wordt gehanteerd door de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend;
- Foutevaluatie, waarin alle geconstateerde en niet gecorrigeerde fouten en/of afwijkingen van de subsidievoorwaarden zijn opgenomen. Met hierbij tevens de wijze waarop deze fouten en/of

- afwijkingen het oordeel van de accountant beïnvloed hebben;
- Een recapitulatie van mogelijke onzekerheden in de controle;
 - Tekortkomingen in de administratieve organisatie en/of intern financieel beheer voor zover relevant in het kader van de projectcontrole. Tekortkomingen die mogelijk gevolg hebben voor de continuïteit van de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend dienen in ieder voorkomend geval te worden gemeld. Dit geldt eveneens voor geconstateerde tekortkomingen ten aanzien van de toerekening van kosten aan een project;
 - Bijzonderheden met betrekking tot de in paragraaf 3.4 onderkende bijzondere aandachtspunten.

Tevens verzoeken wij de accountant van de organisatie die PPS-toeslag heeft aangewend alle overige bevindingen te rapporteren die weliswaar geen invloed hebben op de controleverklaring maar desondanks relevant zijn voor de oordeelsvorming ten aanzien van de controle van de verantwoording van het consortium als geheel.

Het TKI zal kennisnemen van het oordeel en het rapport met bevindingen inzake de controle van de accountant van de betreffende organisatie. Aanvullend zal de accountant van het TKI de door de accountant verrichte werkzaamheden beoordelen. Mogelijk zal hiertoe een dossierreview door de accountant van het TKI plaatsvinden.

BIJLAGEN BIJ CONTROLEPROTOCOL PPS-TOESLAG

Versie 3.0 d.d. 6 mei 2025

AANWIJZINGEN VOOR DE CONTROLE VAN KOSTENVERANTWOORDINGEN INZAKE DE PPS-REGELING

INHOUDSOPGAVE

BIJLAGE 1:	CONTACTINFORMATIE LSH-TKI	2
BIJLAGE 2:	MODEL CONTROLEVERKLARING	3
BIJLAGE 3:	MODEL KOSTENVERANTWOORDING	8
BIJLAGE 4:	MODEL BESTUURS-/DIRECTIEVERKLARING	11
BIJLAGE 5:	O&O&I KADERREGELING, PPS-REGELINGEN & KADERBESLUIT	13
BIJLAGE 6:	CONTROLEPROTOCOL REGELING NATIONALE EZK- EN LNV-SUBSIDIES	14

BIJLAGE 1: CONTACTINFORMATIE LSH-TKI

Adresgegevens:

Stichting Life Sciences Health – TKI | 2595 AN Den Haag | Nederland

Bezoekadres: Wilhelmina van Pruisenweg, 2595 AN The Hague | The Netherlands

T +31 (0)70 205 1400 | <http://www.health-holland.com>

Contactpersonen:

Ernst Nagel - Operations Director

e-mail: nagel@health-holland.com

Laila El Aziz - Programme Manager - Calls & Funding

e-mail: aziz@health-holland.com

Annebel Hendrix– Programme Coordinator PPP Subsidy

e-mail: hendrix@health-holland.com

BIJLAGE 2: MODEL CONTROLEVERKLARING

Als basis van de controleverklaring dient de meest actuele NBA-voorbeeldtekst gehanteerd te worden van de *Handleiding Regelgeving Accountancy, deel 3, sectie II, hoofdstuk 10.3: 'Controleverklaring bij een subsidiedeclaratie in de (semi)publieke sector'*. Deze bijlage geeft de versie van 12 april 2024. In dit model is de relevante informatie betreffende de subsidie regelgeving etc. ingevuld.

10.3 Controleverklaring bij een subsidiedeclaratie in de publieke en semipublieke sector

NB1: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is een toezichthoudend orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel is geen expliciete aandacht voor de continuïteitsveronderstelling.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant een controleverklaring afgegeven. In de controleverklaring bij de subsidiedeclaratie kan de accountant een paragraaf betreffende overige aangelegenheden opnemen, om daarin te verwijzen naar de controleverklaring bij de jaarrekening die een paragraaf bevat ter benadrukking van aangelegenheden. In deze controleverklaring bij de financiële overzichten wordt geen gebruik gemaakt van die mogelijkheid.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.

NB2: Gezien de diversiteit aan subsidieregelingen zal de basis voorbeeldtekst nog moeten worden aangepast aan de (cliënt)specifieke situatie (bijvoorbeeld naam van en adressering aan subsidiegever, naam subsidieregeling, projectnummer, verwijzing naar correspondentie over subsidietoekenning, etc.). Hoewel subsidieverklaringen voornamelijk in of ten behoeve van de publieke sector worden afgegeven, kunnen zij ook voorkomen in de private sector.

NB3: Uit Standaard 805.A21 blijkt dat ook bij de controle van een subsidiedeclaratie Standaard 720, inzake het rapporteren over 'Andere informatie', van toepassing kan zijn. Daarbij is het rapporteren over 'Andere informatie' alleen van toepassing indien informatie wordt bijgevoegd bij de subsidiedeclaratie (dit kan in één document, maar ook in meerdere documenten die tegelijkertijd worden opgesteld) en de bijgevoegde informatie:

- samen met de subsidiedeclaratie één document vormt;
- in relevante wet- en regelgeving, het controle- of accountantsprotocol als 'Andere informatie' is gedefinieerd; of
- in een ander zelfstandig document opgenomen is en een nadere toelichting op de informatie uit de subsidiedeclaratie zelf geeft dan wel het doel daarvan is om belanghebbenden informatie te verschaffen over aangelegenheden die gepresenteerd worden in de subsidiedeclaratie. Een voorbeeld hiervan is een financiële analyse van de realisatie ten opzichte van de begroting.

In dit geval leest de accountant de 'Andere informatie', overweegt op basis van zijn/haar kennis en zijn/haar begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, of de andere informatie met de subsidiedeclaratie verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en rapporteert daarover in de paragraaf andere informatie van de controleverklaring. De accountant waarmerkt in voorkomende gevallen de 'Andere informatie' en voegt dit samen met de controleverklaring en de subsidiedeclaratie.

Naast 'Andere informatie' wordt veelal ook nog 'Overige informatie' als zelfstandig document bijgevoegd en deze heeft niet het doel belanghebbenden informatie te verschaffen over aangelegenheden die

gepresenteerd worden in de (financiële) subsidiedeclaratie. Deze ‘Overige informatie’ omvat bijvoorbeeld het inhoudelijke (onderzoeks)rapport n.a.v. het uitgevoerde project. Dit inhoudelijke rapport kent veelal een wetenschappelijke lading, omvat uitsluitend inhoudelijke projectinformatie en heeft daarom niet het doel informatie te verschaffen over aangelegenheden die gepresenteerd worden in de subsidiedeclaratie. De inhoud van een dergelijk rapport valt daarom buiten de reikwijdte van Standaard 720 en daarom is de paragraaf andere informatie niet van toepassing.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Afgegeven ten behoeve van Stichting Life Sciences Health – TKI

Aan: **Opdrachtgever**

Ons oordeel

Wij hebben bijgaande, gewaarmerkte subsidiedeclaratie ingevolge de PPS-toeslag, op grond van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie), van **(naam entiteit(en))** te **(statutaire vestigingsplaats)** over de periode **(periode verantwoording)** inzake **(nr. beschikking)** gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de subsidiedeclaratie ingevolge PPS-toeslag onderzoek en innovatie van **(naam entiteit(en))** over de periode **(periode verantwoording)** inzake **(nr. beschikking)** in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de subsidievoorwaarden, waaronder:

- De kosten zijn gemaakt en rechtstreeks toe te rekenen aan het samenwerkingsproject terzake waarvan subsidie is verleend.
- De in aanmerking gneomen kostne zijn berekend in overeenstemming met de standaardmethoden zoals beschreven in hoofdstuk 4 artikelen 10 tot en met 14 van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies.
- Kosten zijn alleen inclusief omzetbelasting ten laste van de subsidie gebracht als de instelling deze omzetbelasting niet in aftrek kan brengen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het van toepassing zijnde controleprotocol gegeven in de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 1, Titel 1.5, Controleprotocol) vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de subsidiedeclaratie’.

Wij zijn onafhankelijk van **(naam entiteit(en))** zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Andere informatie (optioneel)¹

Aan de subsidiedeclaratie en onze controleverklaring daarbij is andere informatie toegevoegd.²

¹ Zie NB3.

² Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:

‘De andere informatie bestaat uit:

- [...];
- [...].’

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de subsidiedeclaratie verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720³. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de subsidiedeclaratie.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie [indien van toepassing, waaronder ... in overeenstemming met ..⁴.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de subsidiedeclaratie waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De subsidiedeclaratie is opgesteld voor Stichting Life Sciences Health – TKI met als doel (naam entiteit(en)) in staat te stellen te voldoen aan de subsidievoorwaarden van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie). Hierdoor is de subsidiedeclaratie mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor (naam entiteit(en)) en Stichting Life Sciences Health – TKI en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de subsidiedeclaratie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de subsidiedeclaratie in overeenstemming met de subsidievoorwaarden van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de subsidiedeclaratie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de subsidiedeclaratie

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld). Zie ook NB3.

³ Indien relevante wet- en regelgeving, het controle- of accountantsprotocol eisen voor de accountant bevatten ten aanzien van het rapporteren inzake andere informatie dient ook te worden verwezen naar deze relevante wet- en regelgeving, het controle- of accountantsprotocol.

⁴ Wanneer relevante wet- en regelgeving, het controle- of accountantsprotocol de accountant niet vereist om ook te verklaren dat (delen van) de andere informatie wel of niet in overeenstemming is met de betreffende subsidieregeling en/of (aanvullende) subsidievoorwaarden mag de accountant kiezen om deze aanvulling met verwijzing naar de betreffende subsidieregeling en/of (aanvullende) subsidievoorwaarden op te nemen.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze subsidiedeclaratie nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het van toepassing zijnde controleprotocol, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de subsidiedeclaratie afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor het opstellen van de subsidiedeclaratie en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de subsidiedeclaratie staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de subsidiedeclaratie en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de subsidiedeclaratie de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Plaats en datum

... (naam accountantspraktijk)

... (naam accountant)

Paraaf voor identificatie doeleinden:

BIJLAGE 3: VOORKEURSMODELLEN KOSTENVERANTWOORDING OVERZICHT

Bijlage 3 geeft drie templates/ handvaten voor het overzicht van de financiële verantwoording. Het gebruik van een van deze templates is niet verplicht, maar wordt aangeraden. Gelieve niet de eindrapportage tabel gebruiken als overzicht voor de financiële verantwoording.

Model 1:

Financiële verantwoording

Titel project: XXX
 Dossiernummer: XXX
 Subsidiegever: XXX
 Looptijd: XXX

					Gerealiseerde kosten				Totaal	Fundamenteel onderzoek	Begroting Industrieel onderzoek	Experimentele ontwikkeling				
<u>Personeelskosten</u>	FTE	WP	Periode van	Periode tot	[Jaartal]	[Jaartal]	[Jaartal]	[Jaartal]								
[Omschrijving personeelskosten]																
Subtotaal Personeelskosten										€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX			
[Omschrijving/kostenposten]																
Subtotaal Andere kosten										€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX			
Totaal projectkosten										€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX

Akkoord namens [partijnaam]:

Waarmerking Accountant:

Model 2:

Financiële verantwoording project

Projecttitel: XXX
 Partijnaam: XXX
 Subsidiegever: XXX
 Projectnummer: XXX
 Startdatum: XXX
 Einddatum: XXX
 Budget euro: € XXX

	Gebudgetteerde kosten	Loonkostensystematiek	Gerealiseerde kosten (per kalenderjaar en/of over totale projectduur)	Toelichting
Personeelskosten [Omschrijving/kostenposten]				
<i>Totaal Personeelskosten</i>	€ XXX		€ XXX	
Materialen en hulpmiddelen [Omschrijving/kostenposten]				
<i>Totaal kosten Materialen & Hulpmiddelen</i>	€ XXX		€ XXX	
Kosten gebruik van machines en apparatuur [Omschrijving/kostenposten]				
<i>Totaal kosten gebruik van machines en apparatuur</i>	€ XXX		€ XXX	
Aan derden verschuldigde kosten [Omschrijving/kostenposten]				
<i>Totaal aan derden verschuldigde kosten</i>	€ XXX		€ XXX	
Publicatie-, reis-, en verblijfskosten [Omschrijving/kostenposten]				
<i>Totaal publicatie-, reis-, en verblijfskosten</i>	€ XXX		€ XXX	
Totaal	€ XXX		€ XXX	

Akkoord namens [partijnaam]:

Waarmerking Accountant:

Model 3:

Financieel overzicht project

Projecttitel: XXX
 Partijnaam: XXX
 Projectnummer: XXX
 Looptijd: XXX

Subsidiabele kosten	Begroting	Realisatie per kalenderjaar					Realisatie totaal
		[Jaartal]	[Jaartal]	[Jaartal]	[Jaartal]	[Jaartal]	
[Omschrijving kostenposten]	[plaats begroting per kostenpost]	[plaats realisatie per kostenpost per kalenderjaar]					[Realisatie totale projectduur per kostenpost]
Totaal subsidiabele kosten	€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX	€ XXX

Akkoord namens [partijnaam]:

Waarmerking Accountant:

BIJLAGE 4: MODEL BESTUURS-/DIRECTIEVERKLARING

Directieverklaring

Ingevolge de Regeling Nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3 Innovatie en ondernemerschap, Titel 3.2 PPS-toeslag onderzoek en innovatie)

Projectgegevens

Projecttitel:		
Naam organisatie:		
Startdatum:		
Einddatum:		
Gemaakte eigen kosten (excl. eventuele geleverde cash bijdrage):	€	Toelichting:
Gerealiseerde opbrengsten (incl. eventuele ontvangen cash bijdrage, excl. PPS-toeslag)	€	Toelichting:
Gerealiseerde PPS-toeslag:	€	Toelichting:
Gerealiseerde eigen in kind bijdrage:	€	Toelichting:
Gerealiseerde eigen in cash bijdrage:	€	Toelichting:

Het kostenverantwoordingsformulier voor de vaststelling van de aanwending PPS-toeslag inzake de Regeling Nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3 Innovatie en ondernemerschap, Titel 3.2 PPS-toeslag onderzoek en innovatie), sluitend met een kostentotaal van € xxxxxxxx, is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van xxxxxxxxxx (naam bestuurder/directeur).

Ondergetekende verklaart dat:

1. De in het kostenverantwoordingsformulier opgenomen kosten zijn gemaakt en daadwerkelijk zijn betaald voor de project(en) in overeenstemming met de voorwaarden van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies en de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies (Hoofdstuk 3, Titel 3.2, PPS-toeslag onderzoek en innovatie).
2. In samenhang met het vorenstaande zijn de kosten berekend volgens de standaardmethoden zoals beschreven in hoofdstuk 4 en specifiek de artikelen 10 tot en met 14 van het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies. *<Partijen die geen PPS-toeslag hebben aangewend en geen gebruik hebben gemaakt van één van de standaardmethoden die het Kaderbesluit nationale EZK- en LNV-subsidies in hoofdstuk 4 (artikel 10-14) voorgeschreven worden, dienen hier de van toepassingen zijnde financiële grondslagen te vermelden. Voorwaarde is wel dat de berekening van de kosten o.b.v. een gebruikelijke en controleerbare methode heeft plaatsgevonden en is gebaseerd op bedrijfseconomische grondslagen en normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd en die de deelnemer aan een samenwerkingsproject stelselmatig heeft toegepast>.*
3. De kosten zijn in aanmerking genomen zonder omzetbelasting (indien de subsidieontvanger die de kosten heeft gemaakt, omzetbelasting in aftrek kan brengen).
4. De kosten zijn rechtstreeks toe te rekenen aan de project(en) en houden verband met de activiteiten die voor de project(en) zijn verricht.
5. De kosten zijn gemaakt binnen de looptijd van het subsidietijdvak.

Aldus naar waarheid ingevuld,

<Naam bestuurder/directeur>

Board of directors' statement

In accordance with the Ministry of Economic Affairs and Climate and Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality Policy's National Grant Scheme (Chapter 3 Innovation and Entrepreneurship, Section 3.2 PPP allowance research and innovation)

Project details

Project title:		
Name organisation:		
Start date:		
End date:		
Own costs incurred (excl. in cash contribution):	€	Remarks:
Revenues realised (incl. any received cash contribution, excl. PPP Allowance):	€	Remarks:
PPP Allowance realised:	€	Remarks:
Own in kind contribution realised:	€	Remarks:
Own in cash contribution realised:	€	Remarks:

The costs accountability form for establishing the allocation of PPP allowance with respect to the Ministry of Economic Affairs and Climate and Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality Policy's National Grant Scheme (Chapter 3 Innovation and entrepreneurship, Section 3.2 PPP allowance research and innovation), closing with a total cost of € xxxxxxxx, has been drawn up under the responsibility of xxxxxxxx (name administrator/director).

The signatory declares that:

1. The costs included in the cost accountability form were incurred and paid for the project(s) in accordance with the conditions of the Framework Decision National Grant and the Regulation National Grants of the Ministry of Economic Affairs and Climate Policy and Ministry of Agriculture, Nature, and Food Quality (Chapter 3, Section 3.2, PPP allowance research and innovation).
2. In accordance with the aforementioned, the costs were calculated according to the standard methods as described in Chapter 4 and specifically articles 10 to 14 of the Framework Decision for the Ministry of Economic Affairs and Climate Policy and Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality Policy's National Grant Scheme. <If no PPP Allowance is used, state the applicable financial principles.>
3. The costs have been stated excluding Dutch VAT (if the grant recipient that has incurred the costs can deduct the Dutch VAT).
4. The costs can be directly attributed to the project(s) and concern activities that were carried out for the project(s).
5. The costs were made within the duration of the grant period.

Completed truthfully,

Name administrator/director

BIJLAGE 4: PPS-REGELINGEN & KADERBESLUIT

In deze bijlage worden de links gegeven naar de relevante regelingen en besluiten.

PPS-toeslag regeling: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035474/2023-10-11/>

Kaderbesluit: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0024796/2021-03-09>

O&O&I-kaderregeling: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627%2801%29&rid=7>

BIJLAGE 5: CONTROLEPROTOCOL REGELING

NATIONALE EZK- en LNV-SUBSIDIES

1. Uitgangspunten

1.1 Doelstelling

Dit protocol heeft als doel het geven van aanwijzingen over de reikwijdte en de diepgang van de controle aan de accountant, belast met de controle van de door de subsidieontvanger bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV) in te dienen financieel verslag opgenomen in de aanvraag om subsidievaststelling. Financiële afrekening door EZK of LNV vindt plaats op basis van het in de aanvraag tot subsidievaststelling opgenomen financieel verslag als bedoeld in artikel 50 van het Kaderbesluit nationale EZ-subsidies, voorzien van een controleverklaring van de accountant.

1.2 Definities

- *Accountant*: een registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek aan wie de subsidieontvanger de opdracht heeft toegekend de aanvraag tot subsidievaststelling te controleren;
- *Subsidieontvanger*: een natuurlijke of rechtspersoon of diens gemachtigde aan wie namens EZK of LNV een subsidie is verstrekt;
- *Controleverklaring*: een schriftelijke verklaring van de accountant inhoudende een oordeel over de juistheid, de volledigheid en de financiële rechtmatigheid van een aanvraag tot subsidievaststelling.

1.3 Wet- en regelgeving

Voor de controle van het financieel verslag is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:

- de voorwaarden en verplichtingen die in de (bijlagen bij) de beschikking tot subsidieverlening (of wijzigingen daarin) tot toetsingskader voor de accountant worden benoemd, voor zover dit de door hem te controleren financiële rechtmatigheid van het verslag betreft;
- indien de subsidieontvanger een aanbestedende dienst is volgens artikel 1.1 van de Aanbestedingswet 2012; de Aanbestedingswet 2012, het Aanbestedingsbesluit en de Gids Proportionaliteit.

Bij de uitvoering van de controle stelt de accountant vast dat:

- a. in het financieel verslag:
 1. geen kosten als subsidiabel zijn opgenomen die niet voor subsidie in aanmerking komen op grond van het toetsingskader in de beschikking tot subsidieverlening;
 2. uitsluitend kosten als subsidiabel zijn opgenomen die zijn gemaakt binnen de subsidiabele periode en voor rekening komen van de subsidieontvanger;
- b. de subsidieontvanger opgave doet van alle opbrengsten, waaronder subsidies, waarmee het programma/de activiteit waarop de subsidie betrekking heeft, mede is gefinancierd;
- c. ingeval de subsidie strekt tot uitvoering van een project, kosten en opbrengsten aantoonbaar zijn gemaakt in het kader van de uitvoering van het projectplan en in overeenstemming met de bijbehorende projectbegroting waarop de beschikking tot subsidieverlening betrekking heeft.

2. Controleaanpak

2.1 Eisen voor de controleaanpak

De controle moet voldoen aan de controlestandaarden die onderdeel zijn van de nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS), die door de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn vastgesteld.

Voor de controle van aanbestedende diensten geldt dat bij aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen voor de financiële rechtmatigheid van de in het financieel verslag opgenomen kosten de in dit protocol opgenomen goedkeuringstoleranties worden gehanteerd.

2.2 Betrouwbaarheid en materialiteit controleverklaring

Bij zijn oordeelsvorming over de naleving van de subsidievoorwaarden streeft de accountant naar een redelijke mate van zekerheid. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, wordt een betrouwbaarheid van 95 procent gehanteerd.

Een controleverklaring met een goedkeurende strekking impliceert dat, gegeven eerder genoemde betrouwbaarheid, de som van de afwijking en de onzekerheid niet groter is dan twee procent van het totaalbedrag aan subsidiabele kosten dat in het financieel verslag wordt verantwoord. De hierna vermelde goedkeuringstoleranties zijn in dit kader van toepassing voor de bepaling van de strekking van de af te geven controleverklaring.

Materialiteitstabel	Goedkeurende controleverklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding/ Afkeurende verklaring
Fouten (afwijkingen) in het financieel verslag en onzekerheden in de controle	$\leq 2\%$	$> 2\%$ en $\leq 4\%$	$> 4\%$

3. Verslaglegging

De accountant legt de uitkomsten van de controle vast in een controleverklaring. Hiervoor wordt de meest actuele NBA-voorbeeldtekst in de Handleiding Regelgeving Accountancy, deel 3, sectie II, hoofdstuk 10.3: 'Controleverklaring bij een subsidiedeclaratie in de (semi)publieke sector' als basis gehanteerd. In de verklaring dient te staan dat de accountant dit accountantsprotocol heeft gevolgd.

4. Reviewbeleid

De Auditdienst Rijk (ADR) kan een review uitvoeren op de uitgevoerde accountantscontrole op deze subsidie. De accountant, die de subsidiecontrole heeft uitgevoerd, verstrekt de ADR desgevraagd alle inlichtingen en bescheiden⁵.

⁵ Krachtens artikel 6.3 van de Comptabiliteitswet 2016 hebben EZK en LNV bij rechtspersonen, commanditaire vennootschappen, vennootschappen onder firma en natuurlijke personen die een beroep of bedrijf uitoefenen aan wie door de Staat of een derde voor rekening of risico van de Staat rechtstreeks of middellijk een subsidie, een lening of garantie wordt verstrekt het recht kennis te nemen van (interne) jaarrekeningen, jaarverslagen en daaraan toegevoegde overige gegevens, verantwoordingen, gegevens en documenten nodig voor vaststelling van subsidies, leningen en garanties en verslagen van onderzoeken van accountants hiernaar en naar aanleiding hiervan nadere inlichtingen in te winnen en zijn EZK en LNV bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant die de betreffende bescheiden heeft gecontroleerd om te bepalen of bij de vaststelling kan worden gesteund op de door deze accountant uitgevoerde controle. Met betrekking tot het verlenen van inzage in het controledossier kan de accountant zich niet beroepen op de omstandigheid dat hij op grond van andere bij of krachtens de wet opgelegde verplichtingen tot geheimhouding is verplicht van in dit dossier opgenomen vertrouwelijke gegevens. EZK en LNV zijn bevoegd van stukken inzake de betreffende controle uit de controledossiers kopieën te maken